

הוֹסֵפָה

לגליון 11 מהחבצלת שנת ה'י"ד

מבשרת ציון

תצא פעם אחת בחדש.

מחיר ההוספה מבשרת ציון לבדה ביה שלם, מאגידיו
ורבע. ביתר הערים וכל ארצות המערב שמנה פרנק,
וכרוסיה חמשה רוי"כ. עם החבצלת יהד בירושלם שלשה
מאגידיו וחצי, וחיצה לה ששת ועשרים פרנק. (כרוסיה
שנים עשר רוי"כ).

מכתבים ובקש וכל דבר הניגע לההוספה מבשרת ציון ישלחו
על שם: Ben--Jehuda & Leon Schwarz à Jerusalem

חברת ראשנה, שנה ראשנה.

שנת אלף ושמנה מאות וחמש עשרה לחרבן הבית.

(מבת תרמ"ד)

ירושלם.

בדפוס ישראל דוב פרומקין מח"ל החבצלת היי

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

C. 1103 I

הוֹסָפָה

לג'יון 11 מהחבצלת

מבשרת ציון

מה-תכליתנו.

הנה שקמה הסערה הנוראה אשר התנשאה לפני שנתים במחנה ישראל כגלל דבר ישוב ארץ מלדת אבותינו והמהומה והמבוכה אשר אחזו בעת ההיא בכל העם מקצהו אשר לא ידע אנה יפנה ומאין יבא עזרו הדלו עתה גם הן וידם גם שאון קול המלחמה אשר פרצה אז בין סופרינו משני עברים, בין הנביאים אשר התנבאו לארץ ישראל ולתחית האמה מעבר מזה ובין הנביאים אשר התנבאו לחירות ולכליון האמה מעבר השני. עתה חדל השאון והלוחמים לארץ ישראל ולתחית האמה לא עוד יתקעו בשופרות ולא ישתקשו עוד בחרכות עמיהם ולא ידברו עוד בשפתים דולקות ובלשון מדכרת גדולות כבימים ההם ורק זעיר שם זעיר שם ישמיעו עוד קולם כיראים וחרדים פן יפקדו עליהם עונם בעת המהומה ופן ישיאו עליהם אסון קשי היום אשר שמעו לקולם וילכו אחריהם להארץ אשר קראום הנביאים האלה שמה. ומעבר השני נביאי החירות וכליון האמה אשר ראו אז עתידות טובות לישראל רק בארצות גלותם ובאהבתם לעם ומהמלתם עליו ובחפצם להאכילו חלב גוים במקומות אשר לא יחפץ עוד לשוב משם אל מאהביו אלה עד עולם הפשו וימצאו לעמם ארצות נלה חדשות בקצוי ארץ ואויים רחוקים ויסמירו אש ונפרית ומהתלות ונדופים על נביאי הרוח אשר התנבאו לכנין בית ישראל בארץ אבותיו, הנה

עתה נדמו אף הם וגם קולם עוד לא ישמע כמו יראים גם הם
 פן יפקד עמם גם עליהם עון ופשע, ולב רבים מהם נהפך לטוב
 לדבר ישוב ארץ ישראל כי ראה ראו בשתי השנים האלה כי
 לא דברי רוח היו הדברים אשר קראו נביאי הרוח, כי עוד
 לא נטחה כליל מלב היהודי זכרון ארץ אבותיו ובכח גדול היא
 מושבת אליה את היהודי מכל עבר ופנה, ויראו כי כל הדברים
 אשר ידברו וכל עמלם אשר יעמלו לעצור בעד היהודים הנאמנים
 לאמתם לבלתי ישובו לארץ הזאת לא יועילו בלתי אם להגדיל
 את אסון האנשים וצרתם ומצוקתם מארץ המדתם ועצר לא
 יעצרו בעדם. ומה עז תחת השמש מכה באמת? מי לא יכנע
 מפני מך אם באמת כח הוא? ויכנעו גם האנשים האלה מפני
 הרעיון אשר הקים את הסערה כמחנה ישראל והנם נכונים גם
 לעזור לכל איש בדבר הזה אם רק יראו כי ברכה בו.

אבל עתה הנה שקט ורוטיה מכל עברים, ואין פויצה פה
 לרעה לישוב ארץ ישראל כי גבר הרעיון הזה על כל אויביו,
 ותבא עתה העת לנו להתכונן להדבר הגדול הזה בעינים פקוחות
 ובמנוחה וזריזת מיושבת לראות מה נעשה בעת הסערה
 והמחומה והמסוכה ומה היתה אחריתן ולדעת מה נעשה לימים
 יבאו למען נצליה כמעשינו ולבלתי יאבד עמלנו ללא הועיל,
 ותבא עתה העת לנו לדעת גם את הארץ הזאת אשר בכחה
 העז משכה אליה את עיני כל היהודים מקצה, לדעת את כל
 עניניה דעת נאמנה לכל משפטיהם, לדעת המיד מה יעשה
 במושבות אשר נכוננו בה ליהודים בשתי שנות הסערה ומה
 כחסדיהן וכמה השכילו מיסדיהן ויצליחו וכמה שגנו ויכשלו.

כי אמנם לא ללא הועיל עברה הסערה הנוראה הזאת
 כמחנה ישראל וכמו בכל דבר תחת השמש היה גם בה רעה וגם
 טובה יחד, ובכל דבר אשר פתאם יבא ובעז וכח ישנה את

תהלוכת החיים אשר הלכו עד כה לאט, הלא כדרכו ירע וישחית
 לזבים אשר לא נבינו ליום בואו, וכן הביא גם דבר ישוע ארץ
 ישראל אסון ורעה רבה על רבים מבני עמנו אשר לא נבנו
 לבואו ולא פָּלְלוּ כי פתאם יסחו מארץ חיהם אשר היו (היו
 צער ורעה) ער עתה וימלטו לארץ אחרת אשר אף כי ארץ
 אבותיהם היא וקדושה להם קדש קדשים וזה היא להם מכל ארץ
 אחרת. וגם לעצם הדבר הביאה הסערה רעה רבה כי החנה
 חמטלה בארץ הזאת להביט על היהודים בעין רעה ובמעט
 סגרה לפניהם את שערי הארץ הזאת לבלתי יאחזו בה. אבל גם
 דבר טוב היה בסערה הזאת, כי רק לה היה די בה להעביר
 רוח חדשה במחנה ולטהר את האויר מתאדים הרעים אשר
 העלתה בו שמש ההשכלה במאת השנים האחרונות, ולפתח את
 הלבבות לרעיון ישוב הארץ ותחית האמה אשר אף כי לא חדש
 הוא, כי הלא אלפי שנה קודם לו היהודי ובכל יום הזכירו בפיו
 פעמים אין מספר, הנה נראה כחדש לבל העם בהראותו לפניהם
 במראחו הפשוט ערם בלי כל לבוש; רק הסערה הזאת עשתה
 את הפלא הנפלא להרוס ביום אחד את הכנין אשר בנו נביאי
 ההשכלה וכליון האמה זה מאת שנה, ורק להסערה הזאת היה
 הכח להעלות שלהבת יה מהניצוץ אשר בלב היהודי אשר במעט
 עטם בשנות הרעה האלה.

זה היה הדבר הטוב בסערה ואחריתה היתה כי נבינו
 ליהודים בארץ קדשנו חמש מושבות וכשלוש עשר תכנה ואימי
 מהרה וחלקת אדמה לא מעטח (בשדחה ושלושים ארץ דוגם,
 ובמדת רוסיה משלשת אלפים דיסטן) ננאלה מיד זרים ותבא
 בידנו וכאלף וחמש מאות נפש מקרבנו ניספו בארץ הזאת; ואם
 אטנם לא במחיר מצער קנינו זה אך הוש דבר אשר יעשה בעת
 אחרונה ומבוכה ולא ישלם במחירו פי עשרה? וכדבר גדול בזה

לא להמחיר גשית לב, ובל מחיר אשר שלמו כעד המעט הזה שוה הוא להאמה כלה. אבל הדבר אשר היה טוב לשעתו ירע וישחית הרבה מאד עתה זהמהומה והמבוכה ולא הדעת ולא הסדרים אשר לא ימלט מהם כל דבר חדש בראשיתו יהיו לנו לפוקה ולמכשול ולמקור רעה זאמן אם לא יזמרו עתה כליל.

ולדבר הזה צריכים צופים נאמנים אשר יעמדו תמיד על המשמר וראו את כל הנעשה בארץ הזאת בתוך יושביה היהודים וגם בתוך יושביה הגוים ולשית לב לתהלוכות הישוב בערים ובכפרים ולהתבונן בעין פקוחה לכל עניני היהודים פה אם הם עולים הלך ועלה מעלה ומתחזקים בארץ ומתעצמים בה או יורדים הם הלילה למטה או עומדים על עמדם אשר גם זה ירידה היא לעם, ולהודיע את כל הדברים האלה למועדים במהנה ישראל. ויהי זה מאוינו כי נהיה אנחנו הצופים האלה לבית ישראל

בארץ קדשנו ולהודיעם מדי חדש בחדשו את כל עניני הארץ הזאת כעניני העת ההוה ומקריה וכעניני ימים עברו ואשר עבר על יושביה היהודים עד אשר הצליחו לכונן ישובם פה, ולשית לבנו לעניני עבודת הארמה ותהלוכת המסחר והרשת כל מעשה בה, למען ידעו האנשים החפצים להאחו בה במה יבחרו ומטה ירחקו, ולהיות למליץ בין אחינו בארצות הגולה ובין שארית יהודה פה בארץ אבותינו.

זאת תשוקתנו וזאת היא התכלית אשר שמונו לנו לעבודתנו בספרי החדשים האלה אשר נוציא פה מדי חדש בחדשו במדת הספר אשר אנחנו שולחים הפעם, והיה כי נראה כי הצלחנו וכי ישר הדבר בעיני קהל הקוראים והגדלנו את הספרים והוספנו מאמרים לפי צרכי העת ולפי ערך הדבר.

והנה החכרת הראשונה הזאת יוצאת בהנכה חכרון המעשים הנעשו בעת ההיא יחזקו את לבנו בעבודתנו זאת, וקוינו כי ירצו

הגדולה בגבורות המכבי.

ימי הג החנכה עתה לישראל ואור נרות השמן הנשקף
בערבי שמנת הימים האלה מבעד לחלון כל בית איש יהודי
כעשיר כרש בכל ארצות פוזריו יזכרהו זכרונות נפלאים וקדושים
אשר גם בדברי ימי היהודים הנפלאים כלם כמעט אין טשלם.
כי אמנם נפלאים כל דברי האמה הזאת מראשיתם ועד אחריתם,
נפלאים ויפים הם בספרם את לדתה הנפלאה ועלותה מעלה
מעלה ואת כבודה ותפארתה בימי נביאיה ומלכיה הגדולים,
ונפלאים הם שבעתים בספרם את רדתה פטה פטה ואת עניה
ואירה בימי טרודיה הרבים, אבל הנפלאים והיפים בכל דברי
הימים הנפלאים האלה, הדברים אשר עז להם לחזק את לב
היהודי בכל עת צרה וצוקה ולאמץ את תקותו לימים טובים גם
בעת רעה הם דברי ימי החג הנפלא הזה.

כי אל לעם אשר עתות כעת ההוא היו לו ויחי ירא מפני
טות! אל לעם כזה, אשר מחלציו יצאו החשמונאי ובניו ינוד
מפני מתכחשים לאמתם ומפני פריצים ומרשיעי
ברית אשר יעמלו בכל כהם להביא עליו כליון וקרץ, ואל
לעם כזה הואש מחיים גם בעת אשר המות שלח בו את מלאכיו
הרעים להחלישו ולהחלה את כל אבריו טקף רגל ועד ראש
כבעת הזאת.

נפלאים ויפים דברי ימי החנכה האלה, כי בהם יראה
היהודי מה רב כחו בעת צרה לגבור על כל אויביו מחוץ ומבית
אם ברוח אהבה נאמנה לעמו לבדו בלי כל תערובת

אהבה אחרת יצא לקרב . קדושים ונעימים הם זכרונות העת
ההיא כי ככבוד ברזל הצרף נפש ההונה בהם ויצאה מהורה
מכל סיג זוכה וברה מכל חלאה כי זכר יהודי המכבי יצית בה
אש מצרפת ומטהרת .

כי לא נכור מלחמה עם אויבי עמו' בלבד היה הנכור
הנפלא הזה, כי גם נכור על יצרו, נכור לנכור על תאות הכבוד
הראוי לו באמת, נכור לנכור גם על התשוקה לראות באושר
אשר הביא הוא לעמו ובכבוד אשר הנחילוהו הוא בנכורותיו .
רבות ונפלאות היו הנכורות אשר עשה גבורנו זה בימים מספר,
ובקול רעם בגלגל החריד שמע נכורותיו את כל העמים הצוררים
לישראל בעת הרעה ההיא, וכאור ברק כליל השך ואפלה כן
האיר הנכור הזה פתאם את שמי היהודים אשר עננה נוראה
כסתם מסכיב. ברוחו הכבירה הפך הלשים לגבורים ובידו העזה
היתה הרב אפולוניאוס הקחה לחרב חדה משכלת אויבי עמו
לאלפים, אבל הגדולה והנפלאה בכל גבורותיו אשר עשה היא
מותו במלחמה עם האויב .

כן טבע כל האדם כי ילבוש עז וכה בעת עצם הסכנה
ועשה אז באמת גדולות ונפלאות, אך הסכנה כי עברה מעט
ורפו גם ידיו, וגדלה אז הסכנה שבעתים מאשר היתה בראשונה.
כי לא גדולה היא הסכנה לאדם אם הוא יודע כי סכנה היא
ועליו להתאזר בכל כחו למען הנצל ממנה, כי מה עז תחת
השמש מהאדם בעת אשר כל כחו נתון לדבר אחר. אך גדולה
ונוראה היא הסכנה בעת אשר יחשוב האדם כי כמעט נכר
עליו וירחיקנה מעליו, ובלי מגר יחפיץ להתענג על גבורתו .
אז תבא עתו, אז הוא משחק בידי הסכנה להדפחו ולהפילהו
פעם אחת אשר לא יקום עוד, אז הוא חלש מכל, ולכל מקרה
קטן די כח להבריעהו לנצח .

גם החסידים בעת ההיא, בראותם את הסכנה בעיניהם, כי ממשלת הודון גברה בארץ מלדתם וידידי היונים נשאו ראש וישלחו ידם בכל להשכית ולבלע כל קדש להאמה ולהרוס החיץ המבדיל בינם ובין היונים ויאזרו אז החסידים עז וגבורה ויתקבצו כלם תחת דגל הנכורים אשר קמו להושיע את עם, ויעשו נפלאות. אך הנה הסכנה מעט רחקה, היונים גרשו מהארץ וידידיהם גם הם ירדו שפלו כי תם כהם, ויראו החסידים כי היתה רוחה מעט, ויעזבו חיש מהרה ההרב מידיהם ויסרו מגן וצנה מעליהם, וגרודי יהודה מעמו.

וירא אז הנכור הזה כי עתה באה הסכנה על עמו, ויבין כי עתה באה לו העת להראות את כל גבורת רוחו, לצאת למלחמה על האויב לא לצבור עליו כי אם למען נפול בידיו, ולא זע ולא נע מפני הדבר הנורא הזה ולא נסוג אחר.

ובשמנה מאות גבורי החיל אשר נשארו לו מכל מחנהו נזר אומר לצאת לקראת האויב העצום והרב, ויקרא להם ויאמר: קומו ונלכה. לשוא הפצירו בו הנכורים בגבוריו לפלתי יחל את המלחמה הפעם הזאת כי אין כל תקוה לנכור במתי מעט האלה על חיל גדול ועצום. כי ידע ידע גם יהודה כי כל תקוה אין כי נפל יפל הפעם ועיניו לא תחזינה באשר עמו אשר אהב, ובכל זאת לא נפל לכהו ולא השב ולא פקפק אף רגע, וישיב לנכוריו רק דברים מעטים ויאמר להם: אם בוא באה עתנו למות הלא נביא במותנו תשועה לעמנו.

ויהיו הדברים המעטים והפשוטים האלה לגבוריו אשר הסכימו לשמוע מכניו רק דבר גבורה ונצחין כשמן לאש, ויחזק גם לבם לסראה שר צבאם ולשמע קולו בפעם האחרונה, ויחל יהודה את המלחמה כמשפטו. ורגעים נפלאים אשר אין על עפר משלם חי הנכור הזה ביום ההוא, כי הנה ברוחו את אשר

עמו אחרי מותו, כי ראה יראה העם כי עוד לא עברה הסכנה כליל כי מת נבורתו, ונבר חיל להכריע את אויבו, וירא הנכוד בגבורים הזה הפעם את כל נבורתו, וירא כי יודע הוא גם למות כדעתו לנכוד, ויפליא את מכות האויב כל היום ההוא ויך וישחית בהם ויטרוף ורוע אף קרקד כארי נורא בעת זעמו אשר לא יחת מפני כל, וירב בהם חללים עד הערב עד אשר באה עתו ויפל על פניו מת לארץ.

אז יראה ישראל כי הסכנה מרחפת עיד עליו כי יהודה איננו, ויבין כי לא באה לו עוד העת לפתח את כלי מלחמתו כי רק עתה החלה המלחמה עם האויב בחוץ ועם האויב בבית, ועוד ימים רבים לו ללא מנוחה וללא שלום, כי עליו להלחם בכל שארית כחו עד אשר יכריע את אויבו כליל או נפול יפול הוא, ויעש את אשר השעה מבקשת ממנו ויצליח.

ונבורת הנכוד הזה במותו, אחרי כל הנפלאות אשר עשה לעמו, ודבריו האחרונים אשר דבר לנכוריו ויכונם כי כרוכ כחו לנכוד על האויב כן עז לו גם לנפול בידו בעת שאשר עמו דורשת זה ממנו, יחוק את לב היהודי בימים הרעים האלה, כי לא לעם אשר בנים כיהודה המכבי לו להואש בעת רעה.

בן יהודה.

מכתב להמ"ל.

ב"ה. ירושלים כ"ז כסליו תרמ"ד.

ידי עורך המבשרת ציון.

שמחתי באומרים לי כי עתיד מכתב עמי לצאת על ירך אשר יבשר לאחינו שבגולה מכל הנוגע ומתיחס אל ענין הישוב. הכל יודעים עד כמה משעה דורשת יציאת מכתב עמי כזה בתוככי ירושלים, אך מבלי שית בחלקות

לך אומר אף אני כי אתה האיש שאין ראוי ממך להיות עורכו. אהבתך הנאמנה לארצנו היא תשים בפ'ך דברים מלהיבוס אשר יכנסו ללכות קוראתהם להצית אהבה נאמנה אף בהם, אך אהבתך הנאמנה להאמת היא תשמור עליך לבלי חלויכם שולל בהזיות נפסדות ודמיונות. כחכות, כי אם זאת תעשה לקוראך, כי הספר להם הדברים כהיותם. לא תבחר מהם רוב העמל והתלאה אשר יקדמו את פני ההולך למול המטרה הרצויה ואף לא תבטיחם נהרי נחלי דבש בעולם הזה לימים העתידים, אך מי להי מאליו יבוא אלינו לסול המסילה לעתיד לבוא שלא על מנת לקבל פרס. אקוה כי אחינו שבגולה אחרי קראם הנליונות הראשונים ממכתבך העתי כמוני ישפטו אף המה ולא יחשכו ממך עזרתם לתמך בדרך שאתה הולך עליה תמוכה ברוח וגם תמוכה שיש בה ממש למען יקום מכתב העתי ויחה ימים רבים.

ועתה קבלה נא ממני תולדות המושבה "פתח תקוה" לשים אותה בין שאר מאמריך ממין הזה כי אקוה כי תהיינה גם הנה לתועלת להקוראים, והנני יידיך דו"ש

יחזקאל מ'כר פ'נס.

מושבת פתח תקוה

הכל הלוי במול ואפילו המושבות שבארץ ישראל. "ראשון לציון" "ראש פנה" "וסאמאריך" מצאו גואלים לנו אך "פתח תקוה" הבכירה עורת יושבת וראשה הפוי כאשה עקרה שאין תקוה ממנה.

והאומנם אין תקוה לה? שאלו נא פי כל אלה אשר בקרות בביתה ויראו את כל בית נכחת, המה יאמרו ויגידו לכם, כי אם יש תקוה לפושכות בארץ הצבי תקוה לפתח תקוה מהן, אך המושבה היא ככלת צנועה בבית אביה לא השמיעה במרום קולה ולא עגבה על מאהבים, הנת זה לה כהמש שנים מיום שהוקמה על תלה וכל הימים האלה ימו מלחמה לה, מלחמה עם הסרון כסף, מלחמה עם מפריעים מצד הממשלה מלחמה עם שונאיה ומגדיה מבית ומחוץ, וככל המלחמות האלה גברה חילים ותעש נוראות ותסול הדרך להמושבות הבאות אחריה ובכ"ז לא תקעה בשופרות ולא הריעה בחצוצרות ולא קראה עזרה מרחוק כל הימים אשר אמרה למצוא עזרתה בה ולבוא למחוג הפצה לברה.

ועתה כי כשל כח הסבל ובקול דממה דקה תקרא: אחי! הממוני נא

אך מִיט לְמַעַן אֲנַפֵּשׁ וְאֶחְלִיף כַּח וְאוֹסִיף לַעֲשׂוֹת דְּרָכַי לְבָדֵךְ הַיְחֻשׁוּ לֵךְ ד' מִי
יִדְעוּ! בְּנוֹהַג שִׁכְעוּלָם : אֲדָם אֲשֶׁר נֹכַח פָּנָיו דְּרָכֹו וְעַל גְּבוּרַת רוּחוֹ יִשְׁעַן
לְחַלְחֵם בַּחֲמֻדָּרִיעִים אֲשֶׁר סָבִיב שְׁתוֹ עֲלָיו מִכְּלֵי פְּנוֹת לַעֲזֹרָה מֵאַחֲרִים וְהִבְטִיחוּ
אַחֲרָיו כֹּל בֵּית יִשְׂרָאֵל וְקִרְאוּ לוֹ דַּל גֹּאֵה, וְשִׁנְאוּהוּ, וְכִי לֹא יַעֲצֹר כַּח וְנִלְאוּ
יָדָיו רַגְעַ, וְהִיָּה שַׁחֲקֵי נֹרָא וְלַעֲגֵי מַעֲוֹג לוֹ לְמַנְה. אַפֶּס כִּי לֹא עַל כֵּן תִּרְשִׁינָה
הַיָּדִים, וְכִדִּי לְצֵאת יָדֵי שָׁמַיִם, עַל כָּל אֲדָם לְהַעִיר הָאֲזִינוּם, כִּי יִשְׁוִמוּ לָב וַיִּפְתְּחוּ
עֵינֵיהֶם, לְבִלִּי יִמְשָׁשׁוּ בְּמִקְשָׁה צְדָקָתָם כְּעֹרִים בְּצִהָרִים. וְאִנִּי לֹא אֶחְחַן כְּרוּפֵק
עַל דְּלָתַיִם, בְּלִתי אִם אֶסְפְּרָה כִּמוֹ אֲשֶׁר קָרָה לְהַעֲלוֹכָה מִיּוֹמַיִם וְהַשּׁוֹמֵעַ יִשְׁמַע
וְהַחֲדַל יִחְדַּל וְתִקּוּם לָהּ רוּחָה מִן הַשָּׁמַיִם.

וְאֵרָה תּוֹלְדוֹת הַמּוֹשְׁבָה:

בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ הֵרֵב וְיִשְׂרָאֵל גִּלָּה מַעַל אֲדַמְתוֹ וַיִּזְרַע בְּנוֹיִם
זַעִיר שֵׁם זַעִיר שֵׁם וְאֵל קְצוֹת אֶרֶץ וְאִיִּים רַחֲקִים נִשְׂאוּ הַרוּחַ,
וּבְכָל מְקוֹם שֵׁם נִפְּלָ זַעֲרוֹ הַתְּעֵרָה כְּאֹזְרָה וַיִּשְׁנֵא כְּאֹרֶז, וּבְכָל
זֹאת גַּם בְּהִיּוֹתוֹ כְּאֶרֶץ שְׁבִי' לֹא מִשׁ זְכוּרֹן אֲרָצוֹ מִקְרֵב לָבוֹ וַיִּנְהַה
הַמִּיד לְשׁוֹב אֵלֶיהָ וּלְשִׁבְתָּהּ בַּהּ וְתָהִי לוֹ מִצּוֹת "יִשׁוֹב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל"
כִּאֲהַת מִמִּצּוֹת ד' הַנִּבְכָּרוֹת מְאֹד.

וַיִּרְכּוּ הַיּוֹסִים וְהַנְּגִבְרָנָה הַתְּלֹאוֹת וּרְבִתָּהּ הַשְּׂמֵמָה בִּקְרֵב אֶרֶץ
חֲמֻדָּתָנוּ וְתָהִי לְהִרְבָּה פְּעֻמִּים רַבּוֹת וְתִפְשׁוּט מִצּוֹת יִשׁוֹב הָאֶרֶץ
אֶת צוּרְתָהּ אֲשֶׁר הִיתָה לוֹ כְּרֵאשׁוֹנָה וְתִלְבֵּשׁ צוּרָה אַחֲרַת צוּרָה
רוּחַנִית כִּי נִוֵּאֵשׁ לָב יִשְׂרָאֵל מְשׁוֹב אֵל אֲרָצוֹ בְּמֵרֶם כֹּא מוֹעֵד,
וְתָהִי כְּעֵינָיו כְּאֶרֶץ מִקְלָט לְנִזְוִירָיו, הֵם הֵמָּה הַזִּקְנִים וְהַחֲסִידִים
אֲשֶׁר נִזְרוּ מִחֲמֻדוֹת הַחַיִּים וַיִּבְאוּ הֵנָּה לְשִׁבְתָּהּ עַל חֲרֻבוֹת צִיּוֹן
וַיִּסְפִּיד עַל כְּבוֹדָהּ כִּי גִלָּה עַד יִשׁוֹב הִי לְרַחֲמָנָה. וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
בְּגוֹלָה תִּמְכּוּ כִּימֵן הַנְּזוּרִים הָאֵלֶּה וַיִּמְצִיאוּ לָהֶם כְּדִי מַחִיתָם
לְמַעַן יִכְמוּ לְעִבּוֹד אֶת ד' בְּמִנּוּחָה, וַיֹּאמְרוּ לְצֵאת בּוֹהַ יָדֵי חֻבְתָּם
חֻבְתָּהּ "יִשׁוֹב הָאֶרֶץ".

וַיִּרְכּוּ הַיּוֹסִים וַיּוֹלְדוּ בָנִים לְהַנְּזוּרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר בָּהֵי
הַנְּזוּרִים לֹא חֲפְצוֹ וַיִּנְהוּ אַחֲרָי חַיִּי הַחֲבֵרָה גַם הַמָּה, וְהָאֶרֶץ

שמטה מאד מאד מתגרת יד הערבים ורעת הממשלה, וינשו
 סקצה העם סכני ישראל לשלוח אל המסחר ואל המלאכה יריחם
 ויכוננו להם חנויות ובתי מלאכה ויתפרנסו ברוחק, ויפרצו בני
 ישראל בארצם ויצר להם המקום לשבת בבתיים אשר לא להם
 היו כי בתי ירושלים להערבים או להנוצרים הם וישיתו עצות
 בנפשם ויכוננו להם חכרות "בוני בתים" ויקנו הלכת אדמה טהיין
 לחומת ירושלים ויבנו להם בתים, ובטרום עברו עליהם שתיים
 עשר שנה ויבנו להם כחמש מאות בתים — אז החל רעיון
 "שוב ארץ ישראל" לשוב לתחיתו וישב וילבש שנית את
 צורתו הראשונה, וינהו בני ישראל אחר עבודת האדמה בארצם.
 ויהי בשנת תרל"ג, ותצו הממשלה לסבור אחוזה גדולה בכפי
 הירדן על יד יריחו ויאספו מנכבדי העיר בירושלים ויהיו לאגודה
 אחת ויקראו את שמה "פתח תקוה" וישילו להם ראש אחד
 את הרב הנאמן ר' מאיר אויערבך ז"ל הוא הרב הגדול לעדת
 ירושלים האשכנזים בעת ההיא, ויביאו החברים לאיצר החברה
 כל הכסף הדרוש למקנה השדה ויעמדו על המקח ויתחרו עם
 קונים אחרים ויובלו להם ועוד מעט וקמה השדה להם למקנה
 לצמיתות, ויבוא פחה חדש ירושליטה, הוא השורר עוד עד היום
 והוא עיין את חפץ "שוב הארץ" ויתן מכשולים לפני הקונים
 ותבוטל המקנה ותרפינה ידי החברים ותפרד האגודה, ומתי
 מספר מן החברים לא התרפו וישבו ויחדשו את האגודה, ויפנו
 אל ימין ואל שמאל למצוא אדמה אחרת טאדמות הממשלה
 למקנה ולא מצאו, כי בכל אשר פני יצאו מכשולים בדרכם
 ויואשו סתור עוד אחרי אדמת הממשלה ויתודו למצוא אדמת
 יחידים למקנה. ויהי בשנת תרל"ז ויבואו עד יפי ויראו
 את אדמת הכפר, אמלכש" כי טובה היא מאד מאד, ויאסרו
 לקנות טאדמתו, וארץ אמלכש גדולה מאד, ארבעה עשר ארץ

זמאתים דולם תכיל אדמתה, ושלשה בעלים לה 3284 דולם
 מהם היו להיוני קאסאר למקנה, 8300 מהם למאיאן היוני
 ודולמים אלפים ושבע מאות לא יצאו מתחת יד בעליהם הראשונים
 הפלחים, ואויר המקום לא טוב כי לחוף נהר הירקון ישכון
 ואדמת בצה תסיכבהו והיה בימי הקיץ האחרונים והעלו הבצאות
 באשה ונשחת האויר ובאה מחלת הקדחת בהשוכנים שמה,
 ובני החכרה ידעו הדבר ולא שמו אליו לב כי אמרו: המעטים
 המה המפריעים אשר לחם נלחם בס עדי כלותם? והיה גם
 המפריע הזה כאחד מהם. ויקנו מאת קאסאר היוני את חלקו
 ויתנו לו במהירו אלף ושבעים לירה צרפת, ויהי דברם ראשונה
 לקנות לחם גם מקום למושב לבד בסביכות הכפר, יהוד' והכפר
 ההוא נשען לגבול כפר אמלכש ואוירו טיב מאד. ותבאנה
 סבות מסכות שינות ותפריענה את המחשבה הטובה ההיא
 ויפותה לב החברים לאמר, נכנה נא בתינו במרום אחת הנכעות אשר
 בנהלתנו ולא יבוא המשחית גם שמה, ויהפרו שמה באר ויבנו בית
 אחד, כי לא יכלו עוד החברים לבוא שמה לדור המה ומשפתותיהם
 כי מרם ישינו שטר המקנה כדת המלכות, ויהי להם הכית
 הזו לכית המשמרות כי החליפו שמה החברים משמרותיהם למועדים
 מוזמנים, ויקנו החברים בקר וגמלים וכל בהמה ויקנו גם כלי
 מחרשה וכלי הקציר כמשפט עובדי האדמה המשכילים אשר
 באירופא, ויגשו אל המלאכה בלב שמה ובטיה ויעבדו חלק גדול
 מאדמתם בהשתתם ומקצה האדמה נתנו להפלחים לעבדה באריסות
 ויצו די את הרבה ויכרך את הקמה ואת הקציר. ויעמוד שכנם
 מאיאן להם לשמן ויאמר להשיג גבולם וישמה בהם את פקידו
 וישלח רגל השור והחמור בשדותיהם ויצר להם מאד, ויצאו
 למלחמה עמו וילחמו ויובלו לו ותפול חתימתם על כל הערכים
 אשר סביבותיהם ויערצו מפני שם ישראל וינמלו וינשאו אותם

מאד ויבואו ימי הקיץ האחרונים ולא ידעו החברים כל נגף וכל
 מחלה ותחזקנה ידיהם, ורבים מכני ירושלם קצה נפשם בלחם
 הקלקל לחם התלוקה, ויהי כראותם כי הצליחו החברים הראשונים
 במעשיהם ויפצרו בהם לאמר: ספחוננו גם אננו לחברתכם ונהיה
 כאחד מכם, ולא אבו החברים הראשונים לתת מאדמתם חלק
 לאחרים ויאוחו לקנות מטאיאן הצירר אותם את חלקו ויקנחו
 במחיר ששים אלף פרנק, מהצית הכסף נתנו על ידו ויתחילו
 לתת לו מהציתו השניה אחרי עבור שנה תמימה, ויצוו לאדרכל
 נכון דבר וימדוד את השדה ויחלק את נהלת טאיאן למאה
 חלקים, שמונים ושלוש דולם יכול החלק ויתנו להמהנדס את
 שכרו אלפים פרנק ויבואו קונים רבים ויקנו מהם שמונים
 ושנים חלקים, שש מאות ועשרים פרנק מחירו ויהיו בהם אשר
 נתנו בראשונה אך מהצית המחיר ויהיו גם אשר נתנו השליש
 והרביעי, כי לא השיגה ידם, ויקחו החברים הראשונים לחברתם
 חברים חדשים מכל אשר יצאו לקראתם ראשונה ולא שמו לב
 להבדיל בין טובים ורעים, בין הראויים להעבודה ובין אשר
 אינם ראויים אליה, בין בעלי הכסף ובין העניים המרודים אשר
 הורידו עדים מעל צוארי נשותיהם למען שלם במחירם את
 רבע מחיר האדמה, כי לב החברים הראשונים אך טוב לישראל
 וחפץ ישוב הארץ ולא האמינו כי יצאו אנשים בני בליעל
 להרוס את אשר בנו.

(עוד בחוברת הבאה)

מושבת ראשון לציון.

(ראשית הוסדה ודברי ימיה עד היום)

זה לי שנה בארץ קדשנו ובכל ימי שבתי פה התבוננתי בלב חרד ודואג
 לחיים החדשים אשר יחיו עתה אחינו האכרים במושבות החדשות אשר
 כוננו לחם בארץ הזאת, ואשים את לבי לדעת את כל משפטי החיים החדשים

האלה ועניניהם, זעחה כי ירעתים לכל פרטיהם חשבתי לי לחובה להודיעם גם את קוראי מכשרת ציון, כי אמרתי כי אין טוב מזה להוכיח את אחינו המפקקים עוד בדבר ישוב ארץ אבותינו והפוסחים עוד על שני הסעיפים כי קרוב לנו הדבר מאד וכידנו לעשותו אף כי כבר הוא בראשיתו. ואם מצא ימצא הקורא כי בדברים רבים שגו האנשים אשר החלו בזה ובדברים רבים הסכילו וכשלו הן לא ישכח כי חדש היה להם הדבר וכל דבר חדש לא ימלט משגיאות בראשית העשותו, אך השגיאות האלה גם הן יקררות ולא בלי הועלת הן לכל איש אשר דבר ישוב ארץ ישראל נוגע עד לבו, כי תורה תצא לנו מהן לדעת הדרך בלך בו.

ועתה אחרי הקרימו את הדברים המעטים האלה אספרה נא להקוראים את ראשית הוסד מושבת ראשון לציון אשר ישבתי בה מיום באי לארץ קדשנו ועד היום.

ויהי בחמשה עשר יום לחודש החמישי הוא חדש אב, בשנת תרמ"ב, וחמשה אנשים רוכבים על תמורים ופרדים ועליהם עמוסים אהלים למסע יצאו מהעיר יפו היושבת על חוף ים התיכון וילכו בדרך העולה ירושלימה. לפני האנשים האלה היו עצבים ועיניהם היו נטויות לפניהם ומביטות סה במרחק כמו חפצו למצא במרחק הזה פתחן להענין אשר ענה אותם בעת ההיא ובקרב לבם היתה טלחמה כבדה. ותלך האורחה הקטנה הזאת לאטה כמהלך עשרים דקים הלך ונסע מזרחה, ואחר סבו מדרך המלך ויפנו הנגבה, ויעזבו את גני החממה והשרות הנעכדים והזרועים המשתרעים משני עברי דרך המלך עד באך מקוה ישראל, ויבאו בערבה רחבת ידים אשר קוץ ודרדר וחלפה יבסו את כל אדמתה הנשקפה מרחוק כפני הים בעת ירומו גליו, ומיטינם על יד הדרך רכבי נבעות חול ההולכים נגבה מערבה עד הים ומשטאלם נשקפים ממרחק הרי יהודה כמו שבסיס בערפל בכל הדר גאונם. ולפניהם מדבר אין קץ אשר לא ידעו סה הוא, ולרגעים פנשום ערבים פלחים (אכרים) ובדוים אלה

על נמלים נבוהים ואלה על חמורים קמנים ואלה על סוסי ערב
 למודי המדבר. אבל לכל אלה לא שמו האנשים האלה את לבם
 וכמעט לא התכוונו להם, ויוסיפו ללכת בדרכם עד כמהלך הצוי
 שעה מחרישים ועצבים, ואחר סבו שנית ופנו השמאלה, ויעלו
 על גבעה לא גבוה המתנשאת טפני האדמה מעט מעט, והארכה
 עמדה. ומחרישים הורידו מעל בהמותיהם את משאן ומחרישים
 השקיפו מסביב ויתכוונו להמקים החדש הזה, ודמעות כמעט
 פרצו מעיני כלם אך התאפקו אבל לא יכלו להוציא הגה מפייהם.
 אז יפתח האחד פיהו ויאמר: אחי, פה על הגבעה הזאת
 נשית יסוד להדבר הגדול והקדוש אשר החילונו, ונקוה כי נחיה
 אנחנו מופת לרבים אשר יחפצו ללכת בדרך הזאת, ועל כן
 נקרא למקום הזה ראשון לציון.

ולא ענהו איש על דבריו אלה, ומחרישים נתנו כף איש
 לרעהו, ועיניהם היו בלאות דמעות, כי בלם ידעו את ערך הדבר
 הקדוש אשר לקחו עליהם, כי עליהם לעשות בזה בכל כהם
 ולהתמכר בכל לבם להרעיון הזה.

ודומית מות קמה שנית בין האנשים האלה אחרי אשר
 הפסיקה המדבר לרגעים מספר בדבריו, ומחשבות רבות ורגשות
 לאין מספר מלאו את לבכם ומראות רבים ושונים הלפו לפניהם
 בחזון בעת הזאת עד כי כמעט שבחו למה באו הנה, ורק הם
 השמש הבוער בארץ הזאת בצהרים כאש אכף עליהם לחפש
 כפלט להם ויחלו לנשות אהליהם.

ובעת הזאת, עד אשר יכלו הם את מלאכתם הראשנה
 במקום הזה אשר היה עד עתה שטם מאדם, אודיע נא את
 הקוראים את דבר מקנה האדמה להמושבה הזאת.

ביום התשיעי לחדש אב שנת התרמ"ב היום אשר הראתה
 הממשלה בו בפעם הראשנה כי אין חפצה כי יאהו יהודי רוסיה

ורומניה בארץ אבותיהם ולא נתנה להבאים באניה לעלות על
הף יפו, ביום הזה נקנתה אדמת ראשון לציון, שלשת אלפים
ושלש מאות ושש דונם במחיר שגים וארבעים אלף ותשע
מאות פרנק. ותחלק הארץ הזאת לפי מכסת הכסף אשר נתנו
השעת הקונים, ויהיו אלף ושש מאות ושמונים דונם לליבונטין,
וארבע מאות דונם לפרימן, שלש מאות לאיסמן, לפינברג שלש
מאות, לאיזכנד מאתים, לחנקין מאה וארבעים, לר' ליבונטין מאה
ועשרים, ליודיליביץ מאה ועשרים ולאבראמוביץ מאה, ומחלקי נתן
ליבונטין שלש מאות וחמשים דונם לשש משפחות עניות כי
תשלמנה לו מחיר האדמה כחמש שנים מעט מעט, והכסף הזה
גרב האדון ליבונטין לבנין בית תפלה במושבה הזאת.

(עוד בחוברת הבאה)

מנשה בן צבי

מקרב הארץ.

ראשית השנה הזאת נותנת תקוה לכל יושבי הארץ כי
תהיה השנה שנת כרכה ואסס, כי בכל עת הזרע, אשר עתה
כמעט כלתה, היו היורה והגשם בעתם וכסדרם ולא הפריעו את
עובדי האדמה מעבודתם כשדה, וראשית עלות הזרע מיכה בכל
מקום. קרה גדולה עוד לא היתה בארץ וגם על ההרים הגבוהים
לא ירד כסף החי במעלות צלזיאוס מתחת לשבע מעלות,
והרוחות אף כי היו בהם גם חזקים לא הרבו לגשכ. כלל הדבר
כי עד עתה התחברו כל כחות הטבע האלה יחד להפרות את
האדמה ולשלם לעובדיה את שנת הרעה העברה אשר באין
ממז המלקוש דיו היה יכול השדה מעט ורע, ומחיר צרכי האדם
למחירתו היה גדול, ולא כירושלם לבדה אשר היא עיר האס

לארץ הזאת כי גם בכל ערי המדינה, והיו מחיר הרמל (כשלושה קילוגרם וחצי) קטח סלת כפרנק, ואוקיה (רבע הקילוגרם) בשר כארבעים סנטיים. גם עניני המסחר היו מעטים ורעים השנה העברה הזאת בארץ, כי בגלל חלי הרע אשר פשט בכל ארץ מצרים חדלו אניות המסחר לכא אלינו בסדרן ובמועדן והסחורות היוצאות והבאות נעצרו בדרך, וגם עתה אשר החלי כבר חדל בארץ ההיא עוד הרעה לא חדלה, ועוד האניות מתמהמהות בלכתן או תעכרנה על פני יפו ולא תעמדנה במבואה, ושכועות שנים יעברו לנו לפעמים ללא אניה וללא סחורות הבאות מחוץ כי בימי הנשמים והרוחות העזים לא תמצאינה האניות במבוא יפו מעמד בטח מפני גלי הים ומשבריו החזקים ועל כן ישאו כל תושבי הארץ את לבם לתכונות האדמה בשנה הזאת. אך יתר מכלם יתכו בלב חרד אכרי היהודים במושבות החדשות פה מה תענה להם הפעם האדמה ואיך תשלם להם את עבודתם בפעם הראשונה אחרי אלפי השנים אשר נעבדה בידי זרים. נקה איפוא כי האם הרחמניה הזאת לא תשאיר מעל את תקות בניה אשר שבו אל היקה אחרי ימי שכוליה הרבים ומנע ידיהם ירך את לבתה והוסיפה תת כחה להם והניקתם חלב והאבילתם דבש כמלפנים.

אבל עד כה ועד כה יגדל העני בכל הארץ ויתר בירושלם, ובעת הרעה הזאת תגביר משלחת המסיתים הרעה חילים להפיל רבים ועצומים ברשתה, ופושטת היא יד עורה לכל יהודי הדופק על דלתיה וגם דפק תדפוק היא על דלת כל איש יהודי אשר רק תקוה קטנה לח כי יקבל עורה מידיה, כי יודעת היא מה עז כח הכסף להעביר את האדם על דעתו ולעור עיניו ולהדריכהו בדרך אשר לא ישוב עוד משם, וכל תועבותיה וזממיה תכסה המשלחת במכסה אהבת האדם אשר תשא על

פיה תמיד, ותרבה חנף ותחליק לשין להנעזרים למען המתיק
 להם עזרתה. אבל כל אלה תעש המשלחת רק עד אם נפלו
 הנעזרים כליל בידיה וכל עצה אין להם להמלט ממנה כזכוב
 הנלכד בקורים אשר ארג לו העכביש, והסירה אז המשלחת את
 המטה מעל פניה והראתה את הנעזרים מה היא אהבת האדם
 אשר תתימר בה כל היום. ואם אמנם לא ככל עת הצליח
 המשלחת בכל החבולותיה ויש אשר תוציא כסף לאלפים על
 נפש אחת מישראל מרם הצליח להפילה כליל ברשתה ונמלטה
 הנפש פתאם וכל תועלת לא היתה להמשלחת בעמלה ובכספה,
 אבל השנה הזאת חננו המסיתים את ימי אידיהם בלב שמה,
 כי זכו לזרוק מים על שש נפשות ישראל ובהן בעל אשה ושני
 ילדים בקיוב (ברוסיה) אשר בא לחסות בצל המשלחת בשנה
 העברה. ושטח תשטח המשלחת גם במושבה אשר כוננה להיהודים
 אשר התמכרו לה, כי בימים האלה יצאו נשוחם וילדיהם
 מירושלם מקום מושבם עד עתה וילכו כלם להמושבה הזאת,
 והנה כעשרים משפחה יהודים יושבות עתה שם והמשלחת זכתה
 לראות בעשות אחדים מהם מלאכה ביום השבת וכיום הראשון
 ישבתו שבתם, ובא אליהם כיום הזה אחד המסיתים להטיף
 להם דבר אלהי הנוצרים, ועוד מעט ובית לתלמוד תורתם
 יכנה שם ולמדו כל ילדי היהודים היושבים במושבה את תורת
 דת הנוצרים מטל ילדותם.

אפס ברית כרותה ליושבי חדל כי לא ימצאו אשר שלם
 פה תחת השמש, ואת הברית הזאת לא יכלו להפר גם המסיתים
 בכל תחבולותיהם הרבות ובכל כספם הרב, ובעת אשר שמחו
 על שש הנפשות האלה נמלטה מידיהם נפש אחת, נערה בת
 שלש עשרה שנה, אשר מכרה להם אביה איש יהודי מאודיסה
 בטאחיס פרנק, ותהי בכיתם כשנה ותלמוד תורתם, ופתאם עבר

עליה דוח נחם ותכרה ותמלט מביתם לאחד היהודים פה, ועידנה
בבית הזה גם עתה והמסיתים מחפשים אותה בכל מקום ומבקשים
תחבולות להשיב את הנדחה מהם שנית לחיקם וככל כחם הרב
מאד פה בירושלם יתאמצו להציל את מרפס אשר נמלט מלעם
פתאם.

כל אלה יחד יכאו את לבות היהודים בארץ קדשנו עד
טאד, זרק דבר אחד חדש אשר נעשה בעת הזאת בירושלם
יטיב נחה להם מעט, כי יש תקוה כי היה יהיה הדבר הזה
למקום ישע לבני עמנו בארץ הזאת להקל מעט אח ענים
המכביד את ירו עליהם ולרפה את כח אויבינו האורכים לנו על
כל צעד, כי הנה נכונה בירושלם חברה, ושמה עזרת נדחים
לתפארת משה ויהודית, אשר כמות עוד לא היתה אולי חברה
בירושלם מיום גלות ישראל מעל אדמתו, כי בה התאחדו כמעט
כל כתות בני עמנו בארץ קדשנו, וספרדים ואשכנזים וגורמים
זמערבים ויראים ומשכילים נתנו ידיהם איש לאחיו לעזור לנדחינו
בכל אשר נוכל, ללמד צעירים לימים מלאכה אשר תחיה את
בעליה בארץ הזאת ולהטציה לבאים בימים עבודה ופרנסה,
למען יוכלו לחיות על יגיע כפיהם ולא יצטרכו לעזרת אחרים,
זכמים מעטים היה מספר החברים ספרדים ואשכנזים יחד מאה
ויקראו מיסדי החברה עצרה ויבחרו הקרואים בשלשה עשר איש
לועד אשר כל עניני החברה יעשו על פיו, ויחל הועד את
מעשהו, וכירת הימים אשר עברו עליו הראת הועד מה רבה
התועלת אשר תביא החברה הזאת לירושלם ולכל ארץ קדשנו
אם יתמכה בני עמנו בבית ובחוץ בנדבת ידם כמספמ, כי
מלבד העזרה אשר תעזור להצריכים עזרה הנה רב בה החברה
הזאת לאחד את לבבות בני עמנו לבלתי יחלקו עוד למחלקות
וכתות, ומה גדול מהאחדות לישראל ? ואת ראשית האחדות

הזאת ראינו בחברת עזרת נדחים, כי באו לעזרתה מכל סחלקית
בגו עמנו בירושלם, ועתה מספר חבריה כמאתים איש וסך הכסף
לכל שבוע כארבעים פרנק מלכד כסף הקדימה ומלכד נדבות,
וכל זה נעשה בירושלם, וגם ענייה הרימו תרומה להחברה
איש איש ביבולתו, כי קדש תכליתה לכל אנשי העיר ויש
תקוה כי עוד ירכו מספר חבריה בעיר הזאת ורב כחה גם מחוץ
ועשתה אז באמת גדולות.

רק הדבר הזה יגיה מעט את השכנת העננה המכסה את
שמינו בארץ אבותינו, וזולתו כמו תרדמת אלהים נפלה עלינו
בארץ הזאת, אין תנועה ואין חיים, אין מלחמה בין הכתות ואין
אחדות ביניהן, ושכה אנכי מלחמה מתרדמה וטות. שקט ודומיה
עתה בקרבנו כמו שלום לנו מכל עכרים וכל ישראל יושבים איש
תחת גפנו ותחת תאנתו. איש לעסקו יפנה ולעניני הכלל לא
ישימו לב, כי אין איש אשר דבריו יהיו נשמעים באזני כל
הכתות והמחלקות, אשר תהי לאל ידו לאחד את כל היהודים
פה ולהפיה בהם רוח חיים אחת. אין איש כזה בקרבנו
וכל כחה ומחלקה חבנו כמה לה לבדה עם כהניה ורכניה
טמוניה ומשגיחיה, ועל כן אזלת ידינו וכל כח אין לנו, אף כי
בירושלם אנחנו הרבים, ולא נוכל לעשות דבר לטען נחזק בארץ
הזאת מעט. אין בקרבנו איש אחד אשר נדע אנחנו כלנו וגם
הממשלה וגם כל יושבי הארץ כי הוא הראש באמת לכל עדת
היהודים בארץ הזאת, כי הוא יעמד בפרץ בעת הצורך ולא יהן
לכל איש לעשות אתנו כחפצו וכרצונו הטוב, ועל כן כמה ידנו
וכח אין לנו ללדת דבר טוב ופועיל להאמה כלה. וכדבר הזה
אשמים רק אנחנו, כי לא נשים לבנו להקים איש כזה מקרבנו
ולהאציל מכה כל האמה ומכבודה עליו, כאשר יעשו יתר הגוים
היושבים פה בארץ. לכו ושאלו את היוגים היושכים בירושלם

מה עשו להפטריק (פמריארך) החדש אשר בא להם הימים האלה מסמטמבל, מאיש ועד אשה ומנער ועד זקן יצאו כלם לקראתו וכלם לבושים בגדי חג ועטרות פרחים בידיהם, למען הראות לכל יושבי הארץ כי גדול כבוד ראש אמונתם בעיניהם, כי באיש הזה כח כל האמה בלה, וגם הממשלה עשתה לו כבוד ותשלח גדוד פרשים לקראתו ולפני שער יפו הציגה אנשי צבא לבושי טבלול כלי הטלחמה, לברכהו כבאו העירה כמשפט הצבא, וגם רבים מיושבי העיר אשר לא מבני אמונתו יצאו לראות בכבודו ותגדל בזה גם כבוד היונים כלם. לא כן אנחנו, כצאן בלי רועה אנו, אשר כל טורף טורף בנו לא יאשם.

ר"ב איש.

מכתבים.

מושבת יהודים הרשעה אצל מי מרום.

אהד מאנשי מזריץ (בפולניה) אשר שלחתו חברה אחת מעירו לקנות אדמה בארץ ישראל כתב לנו מצפת ביום הראשון פ' וישב (י"ז כסליו) כדברים האלה לאמר:

הנה עזרנו הכורא ונקנה אחוזה טובה ומבוצרת במים ויסוד המעלה שמה אצל מי מרום בגליל העליון והארץ השנה ושמנה ומוכשרה לכל מיני נסועות וגנים, כי קנינו עם אחוזהנו גם פרדס גדול מכל מיני אלנות והכל עולה בטוב אך עוד צעיר הוא כי זה רק שתי שנים אשר נטע הגן הזה, ומלבד מי היס הטובים והמתוקים נמצאים באדמה גם בארות מים חיים כשלשה מטר מתחת לפני האדמה, ובכל המקומות אשר הייתי לא ראיתי ארץ כמותה, ואני אומר ברוך ד' שהנחני בדרך אמת כי נסיעתי לצפת היתה לקנות אחוזה מאחינו "כראש פנה" אך אנשי ראש פנה לא אבו כי נשב אתם יחד ויאמרו לנו כי צר להם המקום ולא שמענו להם ונלך להערלים מצפת ותהי השוכתם כי לא יטכרו לנו כל אדמה כי רטשולד יתן להם פי שנים עבור אדמתם ותבטל קניתי אצל ראש פנה ודמיתי כי אברה הקוץ ובעת הזאת שלח לי ה' עזרתו מקדש ולא עזב

חסדו מאתנו כי הארון יעקב חיים הספרדי קנסול צרפת בעיר הזאת שלח אחרינו
 ויאמר לנו כי יש לו אחוזה טובה מראש פנה והפצו למכרה לנו וישל ממנו
 כי בלך לראותו והנה ראינו ארץ מישור ואדמה שמנה ומכורכה במים אשר
 כמות לא ראינו בכל המקומות שנסעתי ות"ל גברתי עמו ועולה לנו כל דונם
 בערך ששה פרנק עם כל החוצאות ועם בית אוצר גדול אשר ארכו שמנה
 ועשרים אמה ורחבו עשתי עשרה אמה עם הפרדס, כי בדת כל האדמה אלפים
 ומאתים דונם ועם כל הוצאותינו עד היום הוצאנו על זה שש מאות ועשרים
 בפוליון. והמקום הזה בצפת כארבע שעות והאוויר טוב ות"ל בכל המעלות, והנה
 עורני השם שלא בשתי מתקותי ונתן לי אחוזה טובה כן יעזרני הבורא שאזכה
 ליער המושבה ולבנות ולבסוע וראו עינינו בנחמת ציון ירושלים אמן.
 אלה דברי ידירו (מקום חתימת יד הכותב וחתם המושבה)

ראשון לציון.

כי כסליו התרבי.

זרע הסתו כמעט כלתה ומראה השדות עתה ישמח מעט את לבות
 כל אנשי המושבה כי נאסית עלות הזרע טובה מאד בכל השדות פה, ורק
 השעורה לא טובה כיתר מיני הדגן יען גם השנה הזאת אחרו במזרע השעורה
 כעשרה ימים כי כמעט עד הרגע האחרון לא היה לרב אנשי המושבה לא
 כוס ולא מהרשת ולא זרע לזרוע. אבל החטה טובה מאד אף כי אדמת ראשון
 לציון לא בקרן בן שמן היא, וגם התרומם טוב ויש תקווה כי יתן פרי ברכה.
 אלה מיני הדגן אשר זרעו השנה הזאת במושבה, וזוה כלה כמעט כל זרע
 ההסו, ורק אחדים מאנשי המושבה זרעו גם זרועי ירק בגניהם ויתרם הבינו
 גם הם את גניהם זרעו לא זרעו כמעט דבר מחסרון זרועים.

אבל בזה עוד לא כלתה העבודה בשדה, כי רק כאלפים דונם (כמאה
 וארבעים דיכטין במדה רוסיה) אדמה נעבדה ונחרשה עד עתה, ויתר
 האדמה עוד אדמת בור, ולאנשי המושבה מכינים להם עתה ניר חדש, ויש
 עוץ גם אדמה לבקן, ויש חורשין לזרע הקין ויש מזבלים ומגיבים את האדמה
 בדמן. כלל הדבר, העבודה רבה, אבל גם הסועלים לא עללים כי כל עבודות

השדה יצאו האכרים האלה צדיהם ורק ארבעה מהם שכרו להם פועלים
לזרוע את שדותיהם.

ומספר משפחות ה' האכרים היושבים עתה בראשון לציון שלש ועשרים
ומספר נפשותיהן מאה ושתיים עשרה הגברים והנשים והקפץ יחד, ומלבד זה
עוד שמנה אנשים לעירים לימים פנוים (מחצרת בילו) בראשון לציון, ומספר
כל הזכרים יחד חמשה וחמשים נפש ואחת וששים נפש נקבה וכל הנפש יחד
מאה ועשרים ומהן עובדי עבודה גברים שנים וארבעים ונקבות שלש ושלושים,
חמש ושבעים עובדי עבודה יחד, וכאלפים דוגם אדמה להם מלבד אלף ומאתים
דוגם אשר לליבוטעין היושב עוד ברוסיה, ומאלפים הדוגם האלה יש משפחות
אשר להן עד מאתיים וארבעים דוגם, ויש אשר אין להם כי אם שמיים,
ולהפנוים אשר בנפש הם נחן לעת עתה רק שלשים דוגם לאיש. הבהמה
במוטבה עוד לא רבה, סוסים ארבעה ועשרים, פגדים ששה, פרות שתיים,
ועז אחת וחמור אחד.

מראה המושבה יפה, ומשמח עיני כל איש הקרוב אליה, כי שלשה
ועשרים הבית אשר נבנו בה עד עתה, חלים מדור אחד וחלים שני מדורים
בית ועליה, עומדים בסדר יפה בשתי סורות יסרות שורה לעומת שורה ושני
חולות נעועים עליה משני עבריהם עובדים בין הבתים לארך מקום הישוב
ולרחבה. מלבד שלשה ועשרים הבית למושב האדה נבנו בהן ארבע עשרה
אורות לסוכים, עשתי עשרה אורות אבן ושלש אורות עץ, ושתי בורות
נחפרו, מלאכת האחת שלמה ועמקה עד פני המים שנים וארבעים מחר,
ובשנית חפרו רק עד שמנה ועשרים מחר, ועוד לא שלמה מלאכתה, ובימים
האחרונים באה מפריים מכונת קישור לדנות המים מהבור אך עד עתה עוד
לא החלו לעבוד בה.

בין אנשי המושבה יש ארבעה חרשים, חרשי עץ שנים ועושה כלי פת
אחד וחרש ברזל אחד, ושוחט אשר הוא לאנשי המושבה גם לרב ולמלמד
לילדיהם.

ובזה בלתי לתאר לפני הקוראים את מראה המושבה פתה, ועל יתר

עניינה בגשם וברוח הדבר במכתב אחר.

ענה ופקד על המשכה הזאת פקיד חדש הארון בן שמעון החת
 הפקיד הנולדו אשר היה עד פתח ותקוות הנשי המושבה רבה כי מעתה
 יושבו עניי ראשון לציון. ט"ל ג.

מושב יהוד אישר לחברת פתח תקוה.

בחה החנכה תרמ"ד.

בימים האלה ימי החנכה נהג גם את חנכת מושבנו ביהוד. בחדש
 אב שנה זאת באנו הנה, ומלא לפינונו באר בשדה ובית כן קטן ואין איש
 והימים ימי קץ אין מלאכה בשדה, והיה ראשית מלאכתנו לבנות ברכה למקוה
 מים מאבני גיח אשר תכיל כעשרה מאה שעוקבים, למטן וכול להבין
 לנו פה מים לימים אחדים ולא נשלא לפני עובדים וגמל אחד שני
 פרנק ליום, וכס את פתח הבאר ונבנה עליה מכונה להעלות המים בכח
 גלגל הכובע בידי אדם, ובמכונה הזאת נעלה כיום שני הין מים ברגע אחד
 בכח איש אחד, וגובה עמוד המים בהבאר המיד כמחר ועשירית המחר
 וכשבעה מחר מעוקבים מים בו והמים מתוקים לחך, ונבנה בית מאפה
 ותנור בו והלחם אשר יאפה בו טוב מאד, ונעש שני מקואות, מקוה מטהר ומקוה
 מ כ ש י ה, ונבין בית רחצה עם כל הדרוש לו על גבי הברכה והמקואות,
 ונחקן את בית העץ אשר מלאנו בבאנו ונחדש ללעותו ונשים בו רצפה חלומת
 ודלתות שלחמים וכסבלים ויתר הדברים הנריכים לבית חפלה ויעד את הבית
 הזה לבית תפלתנו ולבית מועדנו אשר נועד בו להועץ על כל עניינו, ונקח
 מלמד לבנינו והוא גם השוחט לנו ונקיב שכרו עשרה פרנק לשבוע, ונבין
 בית רפואות קטן ונשים בו הסמים הנריכים למחלות פחאכ, ותהיינה
 הוצאותינו על כל זה כתשע מאות פרנק, עוד אנחנו עוסקים בצרכי הצבור
 ומקלה חברינו בונים בתיהם, שמנה במספר מלבד רפתים לבקר ואורות לסיכום,
 והנה ימי הגשמים באו, ימי העבודה בשדה, ונאמר לעבוד שדותינו השנה
 הזאת בידינו חף כי רבים ממנו היו עוסקים בעניי הבנין, ונמחר ונבין

אגודה, שובדי אדמה בעל מס' ונקח לנו איש בקו בעבודה האדמה
 אשר ילמד את חברי האגודה את העבודה הזאת ויעזרנו ה' ונחרוש ונזרוע
 את כל חלקי שדותינו וגם עשרים וחמשה חלקים אשר שכרנו לנו מהחברים
 הושבים עוד בירושלם בתחיר נאפליין לכל חלק.

כל הנפש עתה במושבו מאה ועשרים, אך חרבעה עשר איש מהן לא
 מאנשי המושבה הם כי חלק ונחלה אין להם אחי, ושכירי יום הם לנו לבנות
 בהיט, וחמש משפחות מהן לריבות עזה, כי נאחזו בקרבנו בערס ובחסר כל,
 ואין לאל יד יתר החברים לעזור להן כי גם הם הריקו כצר את כיסם לציני
 בתיים ויתר לרכייהם ואין לאל ידם לקנות גם לנפשם בהמות ועופות לגדל,
 ועתה יש במושבה בהמות לעבודה רק כארבעים בצמסר.

מכל הנאמר עד כה יבינו נדיבנו אשר יחפאו לבא לעזרתנו מה יחסר
 למושבו עתה, ואם באמת ובתמים יש את לבם לעזור לנו אל נא יחלקו כספם
 לכרסים כי בזה יחפאו המטרה, כ"א זה יעשו יצנו נא לנו גדרות לאן בנחלתנו
 וקנו נא לנו בהמות לגדל, כי זה כל האכר, ולדבר הזה לריך לפחות עשרת
 אלפים פרנק, לאמר :

לעשר משפחות עשרים שור, ששים פרנק השור, ס"ה 1200

עשר פרות חמשים פרנק הפרה, ס"ה 500

עשרה חמורים חמשים פרנק החמור ס"ה 500

מאה כבש חמשה עשר פרנק הכבש, כ"ה 1500

גדרות לאן מרובעות עשרים וחמשה מחר הל"ש האחת, ס"ה 4600

ס"ה 8300

ויתר הכסף ישאר למחיה המשפחות עדי אשר יקלרו צרנה את פרי שדותיהם
 ובזה נמלא מלאכה ועבודה לאנשים רבים, לרעות את האין ולחרוש את
 האדמה, והיה בהל"ת ה' את מלאכתנו וברך את מעשי ידינו ולא נלסרך
 עוד לפזרת בני אדם ויכלנו לפזור בזה את יתר החברים אשר יבאו הגה אח"כ.

עניני המסחר בארץ ישראל בשנת תרמ"ב.

(סאמר הארון סלה מריל, קגסול אמריקה בירושלם,

ונדפס השנה הזאת בספרי ממשלת אמריקה)

הכל תלוי בארץ הזאת כמטר, אם ירב המטר וירד בעתו והיה זול ושנת ברכה ואם ימעט או ירד לא בעתו וגדל היקר ויושכיה יורשו, אבל השנה הזאת היו הגשמים רבים ובעתם ותבואת האדמה היתה מויבה בכל הארץ. ובכל זאת עלה מחיר צרכי האדם כדו ממשוה ועשרים למאה, כי בגלל המלחמה במצרים הוציאו מארץ ישראל חטה הרבה. אבל גם שכר העבודה עלתה בערך הזה וגם מחיר האדמה עלתה השנה הזאת. כל בהמה לא הוציאו השנה מארץ ישראל, כי הממשלה אסרה להוציא כל מיני בהמה מהארץ בעת המלחמה, ולולא אסרה זה כי עתה יכלו להוציא הרבה צאן מעבר הירדן מטורה השמש כי בארץ הזאת אשר יאמר לה כי ציה ושטמה היא יש מקומות רבים למרעה לאלפי עדרי בקר וצאן אשר ימכרו בארץ מצרים ויתר הארצות הנובלות בארץ ישראל, וגם בארצות אחרות אשר בנקל יבאו שמה דרך הים.

הכנסת מהוזה פלשת ינה מהמכס לבדו היתה השנה הזאת מאת אלף לירה תוגרמה (כהמשה ועשרים פרנק הלירה). מהכסף הזה נשלה מעט לסמטבול, ומעט לרמשק, אשר היא העיר הראשה להארץ הזאת בעניני הצבא, ויתר הכסף הלך לצרכי המחוז. והמכס אשר תקח הממשלה מהעגלות העיבורות על דרך ההולכת מירושלם יפו עלה השנה הזאת עד אלף ושבע מאות וחמשים לירה ומהכסף הזה הוציאה הרשות מעט לתקון הדרך. אך בכל זאת היא עוד רעה מאד.

מהדברים אשר ראוי לשית אליו לב הוא כי עניני העיר ירושלם הגשמים הולכות הלך ומוב, ויושכיה מרבים לבנות בתים

חדשים זלתקן הישנים. כל איש הבונה בית חדש או מתקן דבר בכיתו הכנוי יקח רשיון וכתבשות וכשבעה חדשים (מחדש ניסן עד חדש תשרי) נתנה הרשות הרשיונים האלה: (א) בתוך העיר, שלשה עשר רשיונים לתקן, המשה עשר להוסיף בנין חדש על הבתים הכנויים וארכעה עשר למכנה בתים חדשים. (ב) מחוץ לעיר, לתקן שנים, להוסיף שלשה עשר, ולמכנה בתים חדשים אחד וחמשים. וכל הרשיונים יחד, המשה עשר לתקן, שלשה וששים להגדיל הכית, וחמשה וששים למכנה בתים חדשים. אך יש אשר יבנו בתים רבים בחברה, לאמר כי קיר אחד משהף לשני בתים וגם אחד יכסה את כלם, ואז די ברשיון אחד לבתים רבים, ומספר הבתים החדשים אשר נבנו השנה הזאת הרבה יתר מחמשה וששים. מהרשיונים האלה שני שלישים לקחו יהודים, אך הרבה מהבתים האלה נבנו בכסף הכא מחוץ לארץ לעזרת עניי היהודים בארץ ישראל, ויש אשר בנו גם יהודים עשירים העושים הון במסחרם בארץ הזאת בכל דבר.

כלל הדבר, כי העיר הזאת גדלה הרבה בעשרת השנים האחרונות. בפעם הראשנה ראיתי את ירושלם בשנת תרכ"ט, ומשנת תרל"ה עד שנת תרל"ז, שתי השנים אשר ישבתי בארץ ישראל אשר נשלחתי לחקור את עבר הירדן ממזרח השמש, הייתי בירושלם פעמים רבות, ולפני חמש שנים עזבתיה ואלך לאמריקה, ואחמיה בבאי בראותי מה גדלה העיר בעת הזאת מחוץ לחומה, כי מצאתי הרבה בתים קטנים וגאים וגם גדולים ויפים מאד, וגני עצי פרי ועצים לצל נטעו פה, ומראה הפרור החל להיות יפה ונעים (*), לפני חמש שנים היו כל המקומות האלה

(* בהכרת הכאה נקן לקוראים מאמר שלם על ירושלם החדשה לאמר על חלק העיר אשר בנו היהודים ממזן לחומה. המו"ל

ערמים ומקום סלעים, והסעט הזה לאות כי הרבה יש זבלת לעשות בכל הארץ הזאת.

השנה הזאת לא הוציאו הרבה סחורה מהארץ בגלל המלחמה במצרים, אבל גם הסחורות הבאות מעטו השנה הזאת בגלל המלחמה, כי יושבי ירושלים וכל הגליל פחדו פחד כל שלשת החדשים פן תפרץ המלחמה גם פה והיה רבושם לטשסה וכו', ולא היה את לבם לרכוש להם דברים חדשים בכל השנה הזאת. מחיר כל מיני הסחורות אשר הובאו הגה מאמריקה היה שלשים אלף דולר. מלח מריק, קנסול אמריקה בירושלים.

הסחורות אשר יצאו מארץ ישראל ממבא יפו ואשר באו לה דרך המבא הזה בשנת תרמ"ג.

(החשבון הזה הואיל האדון סלה מריל, קנסול אמריקה בירושלים, לתת לנו עזר מרם ישלחהו לממשלתו להדפיסו בספריה על עניני המסחר בכל הארצות, והגנו מנישים לו את תודתנו בזה).

א. הסחורות היוצאות.

המה רנ"ג אלף ות"ק בושל*	רנ"ג אלף ות"ק דולר יצא לאנגליה וצרפ'
שעורה ג"ה "	ל"ב " ות"ק " מצרים
דורה ר"ג "	ק"ג " " צרפת אנגליה
חרמס כ"ה "	י"ב " " "
ש"ז תר"ג "	מ"ה " ות"ק " ואוסמריה
שמן שמשמין	
ת"ק רבא ות"מ "	רע"ב " " "
ביצים ש' אלף ביצים	אלף ות"ת " מצרים
עיפות	אלפים " "

(* הכוסל תכיל ששה זשליטים ליער וחמץ ושליטים סתיליער לרפתים.)

תפוחי זהב ג' אלף רבוא קיפ אלף	דולר יצא לכל הארצות
פקיעות ס' אלף כושל מ' "	" אוסטריה אנגליה
פרי עין ירק ג' "	" מצרים תונרמה
צאן ה' אלפים כבש כ"ה "	" " " " " " " "
צמר קי"ד אלף שק י' "	אנגליה צרפת
סבון (בורית) כ"ה אלף שק תקס"ח אלף	" מצרים תונרמה
מחצלאות י' אלף מחצלת ד' "	" " " " " " " "
סחורות ירושלם קי"ג "	לכל הארצות
סמטוטים י"ה "	אנגליה צרפת
דברים שונים מ' "	לכל הארצות

כל הכסף טחיר הסחורות היוצאות 1,824,810 דולר.

ב. הסחורות הבאות.

סחורות אמריקה	ת"ר דולר
נפט (שמן ארמה) י"ח אלף תבות כ"ח אלף ות"ת דולר מאמריקה	
פחמי אבן ה' "	" ות' " מאנגליה וצרפת
קנה ג' אלפים ות"ק שק ל"ז אלף ות"ת דולר ממצרים צרפת אוסטריה	
טיני סמים ד' "	" " מאוסטריה אנגליה
כלי זכוכית ז' "	הודו וצרפת
ברזל תר"ג טון ל"ב "	" ות"ק " מאוסטריה וצרפת
סמטרים ג' "	" " " " " " " "
עור טעבד י"ד "	" מצרפת אשכנז
מעשי צמר ומשי וצ"ג רפ"ד "	" אנגליה ואוסטריה
בצלים ר' טון ג' "	ואשכנז
גיר ד' "	" ות"ד " מתונרמה
	" מאוסטריה וצרפת

תפוחי אדמה ג' אלפים שק מ' אלף דולר מתוגרמה צרפת ואוסטריה			
ארז	ק"מ "	"	מצרים אמליה אנגליה
מלח ע' טין	י"ד "	"	מטריבלום ותוגרמה
כל מיני דגים מלוהים	י"ב "	"	מצרים ותוגרמה
צוקר ז' אלפי ות"ק הכיות קכ"ז ות"ק דולר			אוסטריה וצרפת
מבק וסגרות	כ"ה "	"	מפרס ותוגרמה
רעפים	י"ב "	"	מצרפת
יון, שבר שעורים ומיני משקה ג' אלף ות"ש דולר קפריסים ארץ יון			וצרפת
עץ	ק' "	"	מתוגרמה רומניה ואוסטריה
דברים שנים	ס' "	"	מכל הארצות

סך הכל מחיר כל הסחורות הבאות 991,900 דולר.

חמר ארץ ישראל .

ביום המלח וסביב לו יש חמר אשר בגלל זה קראו לו סיפרי הגנים ים החמר, ולפנים היו יושבי הארץ מושחים בחמר הזה את הנפנים לבלתי תשחיתן התולעת. כן העיד יוסיפוס פלוואוס וכן יעשו יושבי הלכנון עד היום הזה, (עין בספר ארץ ישראל לכן יסודס חלק א' ע"ז) ועתה כי התולעת משחתת בנפני ארץ צרפת ובמקומות רבים היו כרמי חמד לשמה וממשלת צרפת קצבה מתנת כסף לאיש אשר ימצא תחבולה להסיר את הנגף הזה מעל הארץ הזאת, החלו חכמיה לנסות את טבע החמר אשר בארץ ישראל, ובימים האחרונים הודיע החכם דילקנל את חברי האקדמיה בפריס את אשר למדוהו נסיונותיו עד עתה, כי יש בחמר הזה הרבה נפרית, ועשרים ושבעה למאה יש בו שמן בטבע הנפט, ויש יכלת להוציא ממנו נפט מזקק. וגם נפרית

הרבה יש יכלת להוציא ממנו, ואם יודע הדבר לנכון כי באמת שומר הוא על הנפנים שהתולעת המשחתת בהן יהי החמר הזה לדבר מסחר גדול מאד לארץ ישראל.

טבע אדמת ארץ ישראל לא נודעה לנסן עד היום. לא נודע לנכון אם יש בה כל מתכת ואם אין ומה טבע האבן השחורה אשר בה אם טובה היא לכער ואם אין, ומה טבע החמר, ואם יש בה נפט. כי עד היום לא הרבו החכמים לחקור בדבר הזה, ורק זעיר שם זעיר שם נמצאו רברים אחדים על ענין זה בספרו חכמי הגוים אשר תרו את הארץ, ורק אחד מהם הפיץ טעם אור על טבע האדמה ותכונתה, והוא לרמה הצרפתי (עין זכור ארץ ישראל לנן יהודה, חלק ראשון מדף ע"ז וסלסה) ותחליט עתה החברה האנגלית לחקירת ארץ ישראל לשלוח חכמים בקיאים בחכמת מדע האדמה ולחקור את טבע האדמה בארץ הזאת, ותצליח החברה לספח להחכמים האלה גם את הפרופיסור הול המנצח על חוקרי טבע האדמה בארלנד ועוד חכמים רבים ובקיאים בחכמה הזאת. ויצאו החכמים האלה ממדבר סיני, ועברו דרך העקבה אשר מנגב לים המלח וחקרו את טבע האדמה בכל המקום הזה והלכו משם מואב. ולפי החשבון תוציא החברה על זה אלפים לירה אנגלית.

(מזכר המזכרה האנגלית לחקירת ארץ ישראל, חדש אקטבה, שנת 1888).

לוח מזג האויר והמטר לשנה זאת.

השנה הזאת מהרו הגשמים לבא והיורה הראשון ירד בשנה הזאת ביום השמיני לחדש תשרי, ודבר מזה לא היה בארץ זה ימים רבים, והיום אשר לפני רדת היורה הראשון היה כלי בר

טאד ורוח ים חזקה נשבה כל היום וכל הלילה ותביא בכנפיה עבים הרבה ותכס את פני השמים, והמטר החל בבקר וירד כחצי שעה ויחדל, ואחר החל שנית וירד מעט ויחדל שנית עד למחרתו ערב יום הכפורים וירד המטר ביום התשיעי לחדש הזה ויחדל חליפות כל היום. ואחר קמו ימי שמש וחם עד יום חול המועד סכות השלישי. ביום הזה יום השמנה עשר לחדש תשרי ירד מטר מעט בבקר ויחדל, וימי חם ושמש באו שנית עד יום הששי בשבוע, שלשה ימים לחדש חשון. אבל כל הגשמים אשר ירדו עד היום הזה היו קלים ומעטים כמו נמו העבים כחם אם עוד לא שכחו את מלאכתם השנה הזאת אשר מטר מלקוש כמעט לא המטירו על הארץ, ורק ביום השלישי לחדש חשון הזה החלו ימי המטר באמת, כי מטר חזק טאד נסחף ארצה וירד כל יום הששי ויום השבת כלו וכל יום הראשון בכח ועז כרי הרך את האדמה היבשה, אז יחדל המטר לעשרה ימים ויצא האבר לפתח את אדמתו ולשדרה למזרע השעורה והתרמס.

ביום השלושה עשר לחדש חשון מטר מעט.

ביום הארבעה עשר גם כן מעט.

ואחר עד יום העשרים ושנים שמנה ימים לא מטר וחם.

ביום העשרים ושנים (יום החמישי בשבוע) החל המטר שנית ויחדל אחרי חצי שעה, ויחל שנית בערב וירד כל הלילה וגם בבקר יום הששי, וירד ויחדל סדרת חליפות, וירד כל ליל השבת וכל היום ויום הראשון כלו, ארבעה ימים רצופים ירד המטר, ויחי קר ורוח חזק היה שנשב כל הימים האלה.

מז"ח עד כ"ז חשון שני ימים לא מטר, ומזרע החמה והעדשים החל.

בננים יגמל עץ הליטין עתה פריהו וגם תפוחי הזהב והאתרוג

(עוד בחוברת הבאה)

יגמלו בעת הזאת.

1103,
I.

התנאים

תוכן הענינים:

- א. טה תכליתנו.
- ב. הגדולה כנבורות המכבי, בן יהודה.
- ג. מושבת פתח תקוה, יחיאל מיכל פינס.
- ד. מושבת ראשון לציון, מנשה בן צבי.
- ה. מקרב הארץ, ל"ב א"ש.
- ו. מכתבים: צפת, ראשון לציון, יהוד.
- ז. עניני המסחר בארץ ישראל, סלה מריל קנטול למויקה ניומלס.
- ח. החמר בארץ ישראל.
- ט. לוח מזג האויר והמטר לשנה זאת.
- י. מודעה.

מודעה *

בית האורחים בית אשל ירושלים

אנכי הח"מ מתכבד להודיע את אחינו כי הבינותי בית אורחים יפה ומזב לאורחים יהודים, והבית במקום אויר טוב מחוץ לעיר, ובו חדרים מרווחים ויפים, והמזון בול והמאכלים יוכנו בטוב מעם, ורבים מגדולי אחינו מלגדון ופרים אשר התארחו בביתי הלכוהו בנליוני החדשות עד מאד. נאם אליעזר ליפמאן קאמיניץ.